

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . . . K 28.—
za en mesec . . . " 2-20
za Nemčijo celoletno . . . " 29.—
za ostalo inozemstvo . . . " 35.—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . . . K 24.—
za en mesec . . . " 2.—
V upravi prejemam mesečno . . . 1-70

Sobotna izdaja:

za celo leto . . . " 7.—
za Nemčijo celoletno . . . " 9.—
za ostalo inozemstvo . . . " 12.—

SLOVENEK

Inserati:

Enostolpna petstvrsta (72 mm):
za enkrat . . . po 18 v
za dvakrat . . . " 15 "
za trikrat . . . " 13 "
za večkrat primeren popust.

Paročna oznanila, zahvale, osmrtnice itd.:
enostolpna petstvrsta po 23 vin.

Poslano:

enostolpna petstvrsta po 40 vin.

Izdaja vsak dan, izvenredno ne-
delje in praznike, ob 5. uri pop.
Redna letna priloga Vozni red

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74. —

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 26.511,
bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani

Kdo je v Avstriji veleizdajalec?

I.

»Novoje Vremja«, tako se glasi naj-novejša brzojavka iz Peterburga, zavrača trditve, da bi bilo sprožilo diskusijo o razdelitvi avstroogrške monarhije, ter povdarja, da je bilo to vprašanje sproženo v Nemčiji. V dokaz tega navaja celo vrsto razprav, v katerih se predlaga razdelitev Avstro-Ogrske, kakor »Grossdeutschland und Mitteleuropa«, »Deutsche Schriften«, »Deutsche Politik«, »Oesterreichs Zusammenbruch und Wiederaufbau« itd. List končno naglašja, da ne teže toliko Rusi po razdelitvi avstroogrške monarhije, kakor predvsem Nemcem v »rajhu« in Avstriji sami. »Novoje Vremja« govori v tem oziru čisto resnico. Moglo bi navesti še celo šumo nemških člankov in razprav, ki več ali manj odkrito žele razpada Avstrije v dozdevnem interesu vesoljnega nemštva. Kar se tiče avstrijskih Nemcev moramo krščanske socialce iz-
zvzeti, ker ti odkritosrčno streme ne samo za ohranitev Avstrije, ampak tudi za povečanje njenega vpliva na jugovzhodu, pač pa so Vsenemci odločno za to, da pridejo avstrijske nemške »dedne dežele« do Adrije pod pikelhavbo, nemški nacionalci pa v tem smislu delajo, ko se tako pote za nemški most od Celovca do Trsta.

Da je nemški radikalni nacionalizem v zvezi z laško iredento (glej politično sodelovanje Nemcev z Lahi v Trstu, Gorici in Pulju!) vsaj kakor si on to stvar misli, interesiran na razpadu Avstrije, je precej razvidno. On računa s tem, da bi imelo to za posledico, da se Nemčija razpore blizu do sredozemskega morja in postane tako za Rusijo najmočnejša velesila v Evropi. Ako bi bilo to res v kulturnem in gospodarskem interesu avstrijskega nemštva, to je druga stvar. Nemški radikalni nacionalizem meni, da, in s tem moramo računati. Istotako mislijo laški iredentariji, ki si nadevajo zdaj navidez nedolžno ime »nacionalistov«, ker so mnenja, da jim bodo Nemci pustili Trst in še kaj zraven. Vsaj se tudi Lahi lahko motijo, ampak mislijo tako in tudi to moramo v poštev jemati.

Kar se tiče ostalih narodnosti v Avstriji, pa nimajo na razpadu Avstrije čisto nobenega resničnega interesa. Če je kaj slovanske iredente v naši državi, je bolj iz nacionalne nezadovoljnosti izvirajoča grožnja kakor dejansko mi-

šljenje, če vpoštevamo tako odločilne politike kakor veliko maso. Čehi so se v Avstriji kulturno in gospodarsko najbolj okrepili, množe se doli do Nižje Avstrije, le v okvirju Avstrije ima bogata češka industrija dostop do morja, izven Avstrije nimajo nobenih sorjakov. Zato si dejansko večjih patriotov kakor so Čehi niti misliti ne moremo. Za Slovence in Hrvate velja do pičice isto. Kaj bi Slovenci bili brez Trsta? In Trst je kolikortoliko naš le, če ostane pod Avstrijo. Hrvati svojega državnopravnega ideala tudi ne morejo izven Avstrije doseči. In če premislimo položaj naših Srbov, se nam zdi, da lojalnost koalicije in dr. Dimovičevih kmetov v Bosni tudi ni tako neodkritosrčna kakor bi se na prvi pogled zdela. V združeni Hrvatski pod habsburškim žezlom bi se Srbom ne godilo slabo; končno jih je v Avstro-Ogrski po Lakatoševi hrvatski statistiki skoraj 2 milijona, ki bi jih 3 in pol milijona Hrvatov in Slovencev ne mogli s persekutivno politiko zatirati. V tem oziru imajo tako Mile Starčević in dr. Mandić kakor Stepan Radić prav, če Srbom svetujejo, naj se s hrvatskim državnim pravom sprijaznijo. Zjedinjena Srbija bi ne bila ravno v resničnem interesu srbstva, razun če bi se ta ideal v okvirju Habsburga dosegel. Zakaj zjedinjeni Rumuni in zjedinjeni Grki bi bili v tem slučaju — da ne omenjamo od Gorice do Palerma združene Italije in Madjarov — za Srbe in še za Bulgare zraven največja narodna nevarnost; tako pa Avstrija vsaj Lahe in Rumune kroti. O Poljakih in Rusinih pa o Ogrih niti ne govorimo, ker je njihov interes na obstoju monarhije preveč evidenten. In Rusija bi si prav nič ne pomagala, če bi sebi vtelesila avstrijske Poljake in njej vse kaj drugega kakor prijazne avstrijske Rusine, vrhutega pa pomagala, da se osnuje dvanajstmilijonska Velika Rumunija in dvigne novi Bizanc, njen najnevarnejši konkurent v Carigradu. Pač pa bi profitirala Nemčija in za prvi moment tudi Italija. V tej luči je naša laška in vsenemška iredenta zelo razumljiva. Pred nami leži 9. zvezek »Velhagens und Klasings Monatshefte« iz leta 1896. 97., v katerem beremo v sestavku »Balkanhalbinsel und Orientfrage« na koncu sledeče: »Ko se bosta sultan in grški patriarh, Evrope naveličana, preselila preko Bospora, se bo vzhod. vprašanje spremenilo v avstrijsko. Velik del avstroogrškega prebivalstva od črte Črnovice—Beli Stolni grad je rumunske narodnosti. Tu na jugovzhodu se bo začela rešitev tega novega vprašanja. In potem bo morebiti napočil

čas, da se bo mesto »Gott erhalte« pelo »Deutschland über alles«. Lahi bodo od jugozapada sem pomagali!« In članek se v duhu pri tem veseli tudi srbske in — hrvatske iredente! Tako ni še nobena ruska revija pisala!

To naj bi naši državniki po lepih dneh v Miramaru in Opatiji nekoliko pomislili. In če bodo šli temu do dna, ne bo daleč do — koroškega problema! Pri tem jim hočemo, če so dobre volje, nekoliko pomagati.

II.

Koroško vprašanje je aktualno. To dokazuje gospod Dobernig še veliko bolj nego mi sami. Veliko bolj člankari o Koroški on nego slovenska javnost. Da so razmere na Koroškem nenormalne, priznava on sam, če ne, ne bi polnil dan na dan »Grazer Tagblatt« in »Freie Stimmen« s premišljevanji o njih. Najboljša žena je tista, pravijo, o kateri se najmanj govori, o Koroški pa je najfilozofiral Dobernig cele koše papirja. Vsaj je mož, morebiti neprostovoljno, zašel že tako daleč, da je namigaval nekaj o neki spravi. Take reči so se pa slišale že od drugih nemških nacionalnih voditeljev. Da koroški Slovenci nimajo nobenih šol, da se je njihov jezik tudi iz uprave in sodstva popolnoma izpodrinil, da se gospodarsko zapostavljajo, to tudi nem. nacionalci ne morejo utajiti. Njihov izgovor je samo ta, da so s tem zadovoljni »Nemcem prijazni« Slovenci. To je pa seveda presneto slab argument, če se Nemci sklicujejo na slovenske renegate. S to pretvezo preganjajo tudi Ogrji svoje Rumune in vendar tudi v obeh Nemcev s tem niso nič opravičeni. Kako se da torej opravičiti, da Nemci kljub boljšemu spoznanju koroške Slovence zatirajo dalje in da so, kakor smo do dna srca prepričani, njihova namigavanja na možnost kake sprave zgolj platoničnega pomena? (Sprava je tu sploh napačen izraz, ker ne gre za noben kompromis, ko nimamo mi Nemcem nič dati, pač pa nam morajo oni vse dovoliti, če niso zgubili že vseh etičnih pojmov pravičnosti.) Kako to torej? Zato — to je edini odgovor na to vprašanje — ker nimajo nobenega interesa na državi, na Avstriji, ki je možna le kot vsem svojim narodom pravična domovina!

Če bodo nemški nacionalci (in le nanje mislimo) zakričali, da denunciramo, jih moramo opozoriti, da — neglede

* »Grazer Tagblatt« pa se nad od njega izmišljeno hrvatsko iredento ogorčuje! Hinavstvo, da mu je ni para!

na nesramne denunciacije, ki si jih zadnji čas oni z ozirom na Slovence in Hrvate dovoljujejo — govore za to gola dejstva, ki se ne dajo zakrivati. Če kdo Slovence moralno meče iz države, če kdo pravi, da imajo le Nemci pravico tu politično bivati in odločevati, če kdo Trst reklamuje samo za Nemce in kvečjemu še za Italijane, če kdo to zagovarja s potrebo ustvariti nemški most od Belta do Adrije, potem je tak človek de facto veleizdajalec, naj se še tako odeva s plaščem patriotizma. Nemški nacionalci s tem Avstrijo dejansko razdirajo in utirajo pot Prusiji in Italiji, ki jo seveda neradi še trpijo. Nemška Avstrija in Avstrija, v kateri naj uživajo politično enakopravnost tudi Slovani, to je vendar protisloven pojem. To mora pač tudi Dobernig uvideti. Kdor torej dela za politično samoveljavo nemštva v naših provincah, ta izpodkopa eksistenčne temelje habsburške monarhije, ki je po svojem bistvu in po svoji fundamentalni ustavi večnarodna, vsaj danes le na narodnostni spravi mogoča država. Ne rečemo, da bi se moral in mogel naravni konkurenčni boj narodnosti sploh eliminirati, toda taka nacionalna brutalnost, kakor jo Dobernig in njegovi prijatelji ob pasivni asistenci centralne in več ali manj aktivnem sodelovanju koroške deželne uprave na Koroškem tirajo, mora državo do temelja zmagati. Le tisti, ki na obstoju te države nimajo subjektivno interesa, more torej tako politiko zasledovati. Quod erat demonstrandum.

III.

Za danes dovolj. Avstrijski državniki iz tega lahko izvajajo nujne posledice. Vlada, ki tak sistem, kakor je na Koroškem, trpi, dela v nasprotju z ustavno zajamčeno bitnostjo Avstro-Ogrske. Tukaj ji ne pomagamo noben izgovor, da mora upoštevati najrazličnejše interese. Politika nemškega nacionalizma je povsod v diametralnem nasprotju z bistvenimi interesi monarhije. Zato je dana avstrijski vladi le ena pot: rešiti narodnostni problem na jugu monarhije v smislu slovenskega in hrvatskega državnega prava, narodnostne avtonomije Slovencev in Hrvatov, jugoslovanskega homerula. Največja rana na telesu monarhije na jugu, Koroška, pa potrebuje najprej in najbolj zdravlila. Potem bodo Vsenemci zastoj sanjali o razpadu Avstrije. Slovenci in Hrvati smo, ako nam dajo, kar nam gre, zadosti močni, da to preprečimo.

LISTEK.

S. Gusjev.

Konjski lat.

Iz rusčine prev. Savo Bakluškin.

(Konec.)

Čmokin je privzdigoval začuden obrvi, pa rekel ni ničesar in šel za duhovnikom. Šla sta proti nizki, leseni cerkvi, ki jo je bil dež davno pobarval sivo. Nato sta stopila na temni hodnik, kjer so se ozirali s sten resni obrazi svetnikov, in sta dospela potem do oltarja. Tu je molil duhovnik nekaj časa zelo goreče in se nekolikokrat globoko priklonil. Nato se je približal oltarni mizi, vzel epitrahelion, križ in evangelij pa se vrnil nazaj. Položil je križ in evangelij na klečalnik, prižgal svečo in pozval osuplo gledajočega Čmokina: »Stopi bliže!

Čmokin se je premaknil.

»Kaj počenjaš, očka?« je vprašal, »ali me hočeš izpovedovati?«

Potem je dejal z lokavim nasmehom krog ust: »Ne postim se.«

»Ignacij!« dé ostro oče Pankracij, »stopi bliže in poslušaj me! Ignacij! Koliko si star?«

»Štirideset let, oče.«

»Vidiš! Nisi bil ti še rojen, ko sem jaz že služboval tukaj. Počival si v mojem naročju, ko si bil jedva dva dni star. Viš, te roke so te držale nad krstnim kamenom, božale so tvojo glavico, ko si se še, paglavček, valjal v prahu na cesti.«

»Čemu vse to, oče?«

»Takoj boš izvedel! Nisem služil za stonj štirideset let. Koliko jih je zraslo pred mojimi očmi, postalo iz dečkov mož, obogatelo pred mojimi očmi ali obubožalo. Poznam življenje vsakega posameznega tukaj sila dobro in ne samo življenje, temveč tudi vse njegove skrivne misli, vse tajne pregreške, prestopke... da, celo zločine.« Ignacij je izpremenil barvo.

»Ignacij!« je nadaljeval duhovnik.

»Nikdo, živa duša ne izve o tem, toda povej mi tu pri izpovedi, kakor pred Bogom: kdo je ukradel psalmistovega konja?«

Čmokin ga je pogledal temno.

»Čemu izprašuješ mene o tem, očka? Sem mari jaz varuh njegovih konj?«

»Oh kaj!« dé oče Pankracij.

»Kdo govori o varuhih! Toda saj ni privikrat, da mi boš priznal svoje grehe. Strašen grešnik si, Ignacij. Ti nisi pahnul samo ene duše v pogubljenje. Boga se boj, Ignacij!«

Ta je molčal izprva.

»Mogoče, po bivšem žid ne vpraša,

je rekel nato. »Kakor da ne bi bilo dovolj tatov!«

»Ne dovolj! Pa, ali sem zaman poslal po-te? In kdo se je plazil opolnoči s konopci čez dvoršče?«

»Kaj si videl?«

»Videl! Potemtakem pa ne bi bil domneval, ampak sedaj... Ignacij! Ne zadržuj me, te prosim! Če tudi nisi ti odpeljal konja, pa morda veš, kdo je videl? Popravi vendar vsaj enkrat to, kar si zagrešil... Kajti pogled, psalmist živi slabše ko kak kmet in si je s trudom in pōtom pridobil tistega konjička... Strašna se nekoč približa sodba za nas, Ignacij!«

Ignacij je molčal.

Hipoma je stresel glavo in je ošvignil popa jezno s svojimi črnimi očmi.

»Jaz sem ga odpeljal!...« reče suhoparno.

In reksi to, se je zablistalo in zaplamenelo njegovo oko od jeze.

»Le eno ti povem, očka, ne obžalujem tega! Kradel sem in kradel bom tudi v bodoče! Vseeno mi je, izguba sem... Samo tebi povem to, ker si duhovni gospod! Mogoče, da me boš še kdaj vpletel v svojo molitev. Toda... jaz grem svoja pota.«

»Kaj govoriš, Ignacij? Premisli se! Pa če tudi ne govorimo o božji sodbi, kaj bo pa rekla posvetna oblast?«

»No kaj, prijeli me bodo... me morda usmrtili!... Da, da, tja drži slednjič moja pot, v Sibirijo! Pa morda so tam ljudje in življenje boljši?«

Začel je nenadoma govoriti strastno v pretiranih stavkih.

»Kdo me je pripravil tako daleč? Ali ne oni sami, izdajalci?«

»Kdo pa vendar?«

Toda ni se zmenil za to.

»Ali nisem bil kmet? Nisem tudi zra-stel pred tvojimi očmi, očka? Se ne spominjaš, kako priden in pošten kmetovalec sem bil?«

»Pač, pač, spominjam se, Ignacij!«

»Spominjaš se... Pa ali še veš, da mi je vzel župan Kočkin zaradi nekega dolga pri občini konja? Veš, da sem tožil pri sodišču, in kaj se je zgodilo potem?«

»Kaj pa, Ignacij? Ne vem več.«

»Pa praviš, da poznaš moje življenje. Siban sem bil, veš! Za preziranje oblasti, zato ker nisem dal svojega konja in sem zabrusil županu sirovo besedo v obraz. Kajti župan je bil v uradu, pri vršitvi svoje dolžnosti. Ti sam si se tedaj potegnil zame?«

»Nisem vedel, Ignacij!...«

»Nisi vedel! Da sem se potikal tri dni v gozdu iz strahu, pogledati ljudem v oči, tudi veš? Veš, da sem se začel potem nallivati z žganjem, da sem besnel, kako je

Prestolonaslednik Franc Ferdinand v Monakovem.

Monakovo, 14. aprila 1914.

(Izvirno poročilo.)

Danes 14. aprila je došel prestolonaslednik Franc Ferdinand v Monakovo. Ker je prišel v imenu cesarja Franca Jožefa, da vrne obisk bavarskega kralja Ludovika, je bil sprejet z vsemi častmi, ki veljajo vladarju.

Na kolodvoru so ga pričakovali kraljevi principi, njim na čelu bavarski kralj Ludovik, ki je nosil uniformo avstrijsko - ogrskega polka št. 62, nadalje avstrijski poslanik pl. Velics s svojim osebjem, državni minister dr. grof Hertling, mestni komendant generalni poročnik Göringer, oba župana-tajna svetnika, deputacija častnikov, vojni minister Kreß pl. Kressenstein in častna kompanija 1. težkega havbičnega polka.

Mesto je bilo ob tej priliki praznično oblečeno. Zastave avstrijske, bavarske in mestne so krasile poslopja od glavnega kolodvora do rezidenčnega paleja. Posebno lepo okrašen je bil mestni rotovž, pa tudi vsa državna kakor tudi mestne uprave poslopja in povrh privatne hiše so vihrale v zastavah.

Ko je posebni dvorni vlak ob 9. uri prispel, je bavarska godba igrala »Gott erhalte Franz den Kaiser«. Nadvojvoda Franc Ferdinand, oblečen v uniformo svojega bavarskega 2. težkega havbičnega polka, je izstopil in kralj Ludovik in avstrijski nadvojvoda sta se kar najsrčneje pozdravila.

Po običajnem predstavljanju in pozdravih se je avstrijski prestolonaslednik z bavarskim kraljem peljal v odkritem vozu skozi mesto v kraljevo palačo. Na desno in levo je stalo obilo občinstva in je avstrijskega nadvojvoda s Hoch-klici pozdravljalo.

V kraljevi palači je sprejela bavarska kraljica našega nadvojvoda, ki ji je poljubil roko in pozdravil tudi druge navzoče princesinje in nadvojvodinje.

Danes zvečer se uprizore došlemu gostu na čast v dvornem gledališču »Hoffmanns Erzählungen«.

Vsi tukajšnji časniki simpatično pozdravljajo obisk nadvojvode Franc Ferdinanda.

Zanimiv volilni shod v Pulju.

Pulj, 14. aprila 1914.

Na Velikonočni ponedeljek se je vršil v veliki sokolski dvorani »Narodnega doma« v Pulju shod jugoslovanske socialne demokracije. Shod je bil jako pičlo obiskan.

Na shodu je nastopil kot prvi govornik Etbin Kristan iz Ljubljane. Govoril je o narodnostnih bojih v Avstriji in naglašal to, kar naglašajo vsi jugoslovanski voditelji, da bi se moralo narodnostno vprašanje rešiti zaeno v vseh avstrijskih deželah. Z istrskimi razmerami se je vodja jugoslovanske socialne demokracije le bolj mimogrede popečal. Krivdo, da istrski deželni zbor ne dela, je valil na obe stranki, laško in hrvaško. Pri tem je g. Kristan

prišla poguba, da so mi vzeli spomladi pšenico iz skednja, hoteč poplačati dolgove? In jaz sem ostal brez semena in sem moral s svojo zadnjo kravo na semenj? Kje si bil tedaj ti, oče, da me nisi branil, mi pomagal? Ampak sedaj... Prepozno! Groziš mi s sodbo... In jaz... Ne, v strah jih pripravljaj, da, to delaj! Straši jih... Toda ti se jih sam bojiš... to je tisto!»

Govoril je vedno bolj pretrgano. Opaziti je bilo, da se je zgnetla v njem vsa trpkost življenja in kipela iz dna duše na dan. Naknadno pa so se mu udrle debele solze po licih, skušal jih je zadržati in je držal glavo nepremično, toda temni izraz se ni umaknil z njegovega obličja.

...Zvečer je sedel duhovnik na verandi in je vsipal kuretini piče in se veselil nad zraslimi mladimi petelini.

Kar je pridiral skozi odprta vrata psalmist na iskrem konjičku s kratkim repom in vpil veselo, z rokami mahajoč in z nogami obdelujoč konja: »Najden! Oče Pankracij! Najden...«

»No, hvala Bogu!«

»Kar sam je prišel! Bržkone je konj zašel na travniku. Vsemogočni Bog! Kaj je sam iskal tam. Ko pridem na dvorišče, pa ti stoji tam zadaj... Sedaj bom pa dal brezpogojno k svetemu Nikolaju v cerkvi luč... za groš, povrhu še pozlačeno! Oh ti, moj kras... drago moje bitje!«

Kodri so se mu zibali po čelu seminlja. Psalmist je skočil s konja.

»To vam je konj!« vzklikne, »krasen!«

In iz prevelikega veselja je objel konja in ga poljubil naravnost na smrček.

pozabil, da bi morali po tem načelu nositi tudi jugoslovanski socialni demokratje krivdo na brezdelnosti istrskega deželnega zbora. Ravno oni pomagajo pri vsakih volitvah reševati tisto proslulo laško - liberalno stranko, ki odreka v Istri Hrvatov in Slovencev eksistenco.

Za tem je Kristan opletel grofa Stürgkha, ker je poslal ljudske zastopnike domov in vlada sedaj s § 14. Nato je pozval maloštevilne zbrane druge, da si morajo postaviti za svoj edini cilj splošno, enako in tajno volilno pravico za deželni zbor. Da je to sedaj še nedosegljiv cilj, to ve g. Kristan sam prav dobro. Do tistega trenutka je pa še precej dolga pot in bo brezdvomno trajalo še lep čas, da bo ljudski glas tudi v tem oziru prodr. Ali voditelji socialnih demokratov zahtevajo vedno take stvari, katerih uresničenja še v doglednem času ni pričakovati, da lažje udrihajo po ljudskih zastopnikih.

Za njim se je prijavil k besedi rdečkar Jelčič, neki zidar. Svoj govor v slabi hrvaščini je takoj napel proti Kristanu. Jelčič je v svojem govoru trdil, da razpolaga tudi jugoslovanska socialna demokracija s § 14. in ne samo c. kr. vlada. Pred še nedolгим časom je bilo v Pulju mesto strankinega tajnika razpisano. Mesto je dotirano z mesečno plačo 360 kron. Res lepa plača to. Prosilcev je bilo več. Med njimi tudi trije Hrvati ali Slovenci. Med temi tremi prosilci se je nahajal tudi neki profesor iz Zagreba, ki je obvladal vse v Istri potrebne jezike. Kakor je bilo iz Jelčičevega pripovedovanja posneti, ni mnogo manjkalo, da se tajniško mesto ni oddalo dotičnemu profesorju iz Zagreba. Temu se je pa uprl vodja jugoslovanske socialne demokracije Etbin Kristan. Posledica tega je bila, da se je mesto oddalo po Kristanovem nasvetu človeku, ki hrvaščine ni zmožen.

Navzoči socialni demokrati so bili po tem razkritju v veliki zadregi in so skušali z velikim hrupom motiti to razkritje. Ko je Jelčič med hrupom sodrugov nehal govoriti, se je zakadil Kristan zopet na govorniški oder.

Pihal je jeze in metal svoje kodrave lase iz ene strani na drugo. Začel je strašno grmeti nad sodrugom Jelčičem, da je to osebna stvar, katera spada pred strankin sod in ne na javni shod in da se daje tako nasprotnikom orožje v roke. Neljube medklice je skušal Kristan prevpiti.

Za Kristanom je predsedstvo podelilo besedo nekemu krojaču, Haramina po imenu. Ta je tudi bivšim hrvaškim poslancem očital, da so krivi, da si mora istrski seljak iskati pitno vodo po šest ur daleč od svojega doma. V istem trenutku je nastal po celi dvorani strašen hrup. Vpilo in žvižgalo je vse vprek. Govornik je moral prenehati. Slovanski volilci so tej trditvi glasno ugovarjali. Vse, razen par sodrugov, je bilo proti govorniku.

Nato je predsednik shoda že skoro shod zaključil, da bi naši ne mogli priti do besede. V tem trenutku naveliko naši na govorniški oder in zahtevali besedo. Ker se jim ni hotela dati, je ravnatelj istrske posojilnice gospod Stihovič otvoril nov shod in podal besedo dr. Laginji.

Dr. Laginja je v kratkih, a jednatih besedah pobil trditve prejšnjih rdečkarjev. Dokazal je, da imajo ravno hrvaške občine razmeroma največ pitne vode v obližju svojih domov. Kar se tiče Kristanovih izjav, je rekel dr. Laginja, da socialisti že s tem kažejo, da niso na pravi poti, ker sam njihov voditelj trdi, da je želodec prvo in potem šele vse drugo. Danes je treba delati z možgani in ne v prvi vrsti z želodcem. Kristan da je povedal tudi kako lepo stvar, toda preden se bo ono izpolnilo, bo preteklo še najmanj 300 let, če se bo sploh izpolnilo. Dalje je dr. Laginja grajal, da so socialni demokratje tako grdo izrabili gostoljubnost Hrvatov, ki so jim dali na razpolago sokolovo dvorano. Govornik je dokazal, da vlada ravno na laški strani najslabše gospodarstvo, katero vedno in vedno socialni demokratje podpirajo. Zato naj bi bil Kristan svoje sodruge v tem oziru poučil, da bi podali roko oni stranki, na katere strani se pravica nahaja. Navdušeni živjoklici in ploskanje je sledilo govornikovim izjavam.

Dnevne novice.

+ **Kranjski deželni zbor** se snide skoro gotovo šele koncem meseca maja ali prve dni meseca junija ter bo zboroval kakih 14 dni.

+ **Na celi črti preziranja koroških Slovencev.** Na Koroškem so nemški nacionalci že nekaj časa na delu, da

iztrebijo vse dvojezične tiskovine na Koroškem. Celo za napoved osebne dohodnine koroški Slovenec ne dobi dvojezične tiskovine, da bi v domačem jeziku napovedal svojo davčno moč. Slovenci dobe samonemške tiskovine za napoved osebne dohodnine — če jih pa pošljejo finančnemu ministru v zame-njo za dvojezične, ne dobe kratkoma lo nobenega odgovora. Pravilno bi bilo, da bi, če celo finančno ministrstvo ne da koroškim Slovincem možnost, da napovedo svojo davčno moč, da se tudi na njihove davke ne reflektira, kar bi bilo koroškim Slovincem končno zelo ljubo. Godi se jim pa tako kot včasih kristjanom na Turškem — plačati mora vsak, ki jezika koroških janičarjev ne razume, toliko davka, kolikor mu ga nalože.

+ **Kraljevič Marko.** »Slov. Narod« poroča: Ko je bil na zadnji odborovi seji prof. dr. Ilešič ponovno izvoljen predsednikom »Matice Slovenske«, se je za izvolitev zahvalil približno s tem-le besedami: Zahvaljujem vas za čast, ki ste mi jo izkazali, ko ste me zopet izvolili predsednikom. S tem ste me postavili v središče nove situacije. Morda pričakuje kdo, da bom sedaj razvijal program; pa tega ne bom storil. Predsednik Matičin, ki se voli na eno leto in je torej predvsem le vrhovni upravitelj Matičinega dela za kratko dobo, ne more dobro razvijati programa, ki ima pomen le, če se more misliti na daljši čas. Razen tega so splošni programi v obče problematske vrednosti; često so najboljši konkretni programi, ki se polagoma šele razvijejo iz razmer in ljudi. Seveda bi danes, po 7letnem predsednikovanju, laže mogel označiti glavne smeri svojega delovanja, nego pred leti, ker so te smeri razvidne iz mojega dela samega. Dvojno me je značilo vedno: Jugoslovanstvo in naprednost. V tem-le zadnjem oziru sem načeloma mogel tem manj omahovati, ker se mi je napredna smer mišljenja razvila iz lastnega notranjega dela in ni bila v mene po geslih zanesena od zunaj. Sploh bi mislil, da na predsedniško mesto »Matice Slovenske« ne spada človek, ki ne bi imel izrazite kulturne smeri. Gre pri tem le za to, kdaj in kako kaže to svojo smer. In tu rad priznam, da sem tudi z gospodi drugega kulturnega mišljenja v odboru »Matice Slovenske« konkretno lahko delal; tako skupno delo zastopnikov raznih kulturnih smeri je brezdvomno mogoče, dokler ne gre za končne cilje kulture in za bistvo metode kulturnega postopanja. Pa vsled zadnjih dogodkov, ki so se vršili na povsem ustaven način, je nastala nova situacija. V tej novi situaciji bi bila najmanj umestna malodušnost, ki je slovenskemu narodu tako blizu; treba je marveč le veselega poguma, ki se bo kazal v plodovitem delu za finančno krepitev in duševni razmah »Matice Slovenske«. — Če človek to poročilo prebere, ni mogoče, da se ne bi iz srca nasmejal kakor ob najhudomušnejših poglavjih nesmrtnega Cervantesovega dela. Dr. Ilešič, ta nemiljivi zgled jugoslovanskega frazerstva se je razvil v naprednjaka na podlagi lastnega »notranjega dela«. Drugi so seveda »naprednjaki« s pomočjo »zunanjega dela«. Ko se je tako pohvalil, se je ta mož proglasil za človeka »izrazite kulturne smeri«. To se pravi, da so bivši katoliški odborniki »Slovenske Matice« bili »nekulturne smeri«. Ne! pravi Ilešič, oni samo niso zasledovali pravih »končnih ciljev kulture« in »metode kulturnega postopanja«. — Samo dr. Ilešič je kulturn človek, in sicer »odznotrja«, vsi drugi so kulturni zgolj po »zunanjih vplivih« in imajo vrhatega napačno »metodo« in »cilje«. Slovenci smo lahko ponosni, da imamo Ilešiča. Tako kulturnega moža mati Slovenija še ni rodila. Pod njim se bo »Slovenska Matica« duševno zelo »razmahala«. In Ilešič bo lahko vezal dalje svoje otrobe, ki so jih celo naprednjaki siti.

+ **Aklja Stepana Radića.** Iz Sarajeva se poroča, da je Stepan Radić, voditelj Seljačke stranke v Banovini, z nadškofom dr. Stadlerjem sklenil delovni program za bodočnost v smislu, da bi Seljačka stranka v zvezi s pravaški Frankove skupine na krščanskem temelju skušala politični kurs v hrvatskih deželah izpremeniti v smislu hrvatskega državnega prava in federalizacije Avstrije. Razume se, da bi se morala v tem slučaju izvajati nekaka toleranca nasproti Srbom in Mohamedancem pod pogojem, da ti priznavajo hrvatski državnopravni program, kakor ga Slovenska Ljudska Stranka. Stvar je seveda še v povojih in ni brez težkoč. Frankova grupa zasleduje še vedno nekako ekskluzivno stališče napram Nehrvačom, izvzemši mohamedance, na drugi strani pa najmočnejša pravaška skupina, Mile Starčevića, per-

horescira zvezo s Frankovo skupino. Kar se pa Radića tiče, bi se ta moral postaviti na čisto določeno stališče, dočim je dozdaj svoje nazore preveč rad menjal. Tudi njegovo krščansko stališče ni preveč pozitivno. Najbolje bi bilo, da se združijo na Hrvatskem vse opoziciionalne stranke na čisto določeno nedvoumno programu.

+ **Protectorat prestolonaslednika.** Deželni glavar dr. Ivan Susteršič se je brzojavno zahvalil v imenu dežele nadvojvodu Franu Ferdinandu za prevzetje pokroviteljstva nad centralnim mestom za domovinsko varstvo na Kranjskem, za kar je prejel iz Monakovega sledeči brzojavni odgovor: »Z največjim veseljem sem prevzel pokroviteljstvo nad centralnim mestom za domovinsko varstvo na Kranjskem, za kateri zavod se prav živahno zanimam in se nadejam iz vsega srca, da bo imelo smotreno delovanje tega novega deželnega zavoda bogat uspeh in da bo zavod v blagor dežele Kranjske vedno prospeval. — Nadvojvoda Franc.«

+ **Za 50 K dobi vsaka židovska trdka toplo priporočilo v uredniškem delu slovenskega lista.** To »narodno« stališče je zavzel Slovenski Narod. »Narod« namreč na našo notico »Kako se dela za pink-pink«, pravi, da je računat 50 K židovski vinski trdki Stern v Zagrebu za priobčitev notice o njenem jubileju. Dotično notico pa je »Narod« priobčil v uredniškem delu, notica je bila toplo priporočila za tujo židovsko trdko, ki dela ogromno škodo našemu domačemu vinogradništvu in našim domačim trgovcem z vinom. Mi smo priobčenje take notice odklonili, dasi je gospod, ki je notico prinesel, rekel: Le prejmite 50 K, pri »Narodu« so bili takoj zadovoljni, da priobčijo notico, ko sem dal 50 K. Kam je šel ta »Narodu« izročeni denar, nas nič ne briga, glavno je, da list, ki druge obrekuje, da svoje uredniške kolone na razpolago vsakemu židu in zataji domače producente, če se mu da 50 K.

+ **Dekadencja narodno - napredne stranke** se z vsakim dnem bolj kaže. Najbolj kaže dekadenco narodno - napredne stranke dejstvo, da sedi v prezidiju deželnozbornskega kluba sodruginik nemškonacionalnih listov. Dr. Tavčar se je v deželnem zboru poizkušal otresti »Naroda« z medklicem: »E, kaj cajtengel!« Dr. Tavčar se pa pl. Šuklje ne bo mogel otresti, ker je pl. Šuklje zapisnikar v narodno - naprednem deželnozbornem klubu. Ali bi bilo za časa Jurčiča mogoče, da bi bil zapisnikar narodno - naprednega kluba dopisnik nemško-liberalnih in nemško-nacionalnih listov? Takrat je Jurčič pisal »Tugomera«, sedaj pa pristaši »Slovenskega Naroda« pišejo — »Tagespost« in »Grazer Tagblatt«.

+ **F. S. Finžgar v Belgradu.** Na pravoslavno velikonočno nedeljo, dne 19. t. m. bodo igrali v kr. srbskem Narodnem gledišču prvokrat igrokaz Fr. S. Finžgarja: »Divji lovec«. Prevod je oskrbel pokojna Vera Nigrinova, pesmi pa je uglasbil naš D. Jenko. To je labodja skladba osivelega kompozitorja, ki je deloval na Srbskem več nego eno generacijo.

+ **Vas bo še glava bolela!** »Piccolo« zameri Dobernigu, ker je za Veliko noč v »Tagesposti« (mož je res plodovit) pisal, da Nemci ne morejo dopustiti poslovanjenja Trsta, ki je interes vesoljnega nemštva. »Piccolo« vprašuje Doberniga, če je pozabil, da je Trst pravzaprav italijanski. No, Dobernig tega ni pozabil, ampak on si zvezo Nemcev in Lahov zoper Slovence ob Adriji predstavlja tako, da bo volk volka snedel, ko mu bo pomagal jelena zadaviti.

+ **Pravoslavni problem.** Članek, ki smo ga mi napisali te dni o pravoslavju, objavlja ruska »Riječ«.

— **Poročena** sta bila v Trziču dne 14. t. m. g. Karol Miklič, c. kr. vadniški učitelj v Kočevju z gđco Heleno Globočnik, hčerko tamošnjega tovarnarja in gostilničarja.

— **Umrli** je v Celovcu c. kr. gimnazijski profesor dr. Karol Frauscher, star 62 let.

— **Skupščina »Saveza hrvatskih obrtnika«** se je vršila dne 13. t. m. v Zemunu. Navzočih je bilo 336 delegatov. Zborovalci so brzojavno pozdravili kralja. Savez ima organiziranih 3500 obrtnikov, vseh obrtnikov v Hrvatski je pa 28.000. Savez izdaja svoje obrtno glasilo. Na skupščino je došlo tudi odposlanstvo iz Belgrada, in sicer odposlanci belgrajske mestne občine in belgrajske trgovske in obrtno zbornice. Dohodkov je Savez imel 25.582 K 65 v. Prihodnja skupščina bo na Sušaku. Udeležniki so šli po zborovanju obiskat Belgrad.

— **Zopet demonstracije v Selcih.** Iz Reke poročajo: V Selcih so se ponovile demonstracije proti hrvatski vlad, ker je prepovedala protestni shod

proti eksproprimaciji. Načelnik Lončarič se je zaprl v svojo hišo, katero strazi o rožniki. Občinski svet je odstopil.

— **Kranjska deželna banka.** Danes se je vršilo žrebanje 4 1/2 % komunalnih zadolžnic in 4 1/2 % zastavnih listov kranjske deželne banke v sejni dvorani deželnega odbora ob navzočnosti predsednika deželne banke tovarnarja gosp. Karola Pollaka, podpredsednikov gg. Ivana Kregarja in kanonika Jos. Šiške, ravnateljstva banke in notarja gosp. M. Hafnerja, ki je vodil zapisnik. Izžrebani so bili sledeči zastavni listi po 2000 K št. 111, 78, 140, 131, 67, 103, 122, 68; po 1000 K št. 74, 41, 112, 95; po 200 K št. 217, 42, 21, 46, 150; po 100 K št. 5, 17, 50. Od komunalnih zadolžnic so bile izžrebane sledeče številke: po 10.000 K 154; po 2000 K 178, 132, 234, 151, 126, 294, 160; po 1000 K 115, 85, 44; po 200 K 136, 92, 61, 79, 143, 6; po 100 K 35 in 47. Izžrebane zadolžnice in zastavni listi se bodo izplačevali po nominalni vrednosti po 1. juliju t. l. pri glavni blagajni deželne banke.

— **Novice iz Vipave.** Pod tem naslovom je prinesel »Slovenec« prejšnji teden kratko poročilo, ki potrebuje nekoliko izpopolnitve. Kapelnik gosp. Novotny je ustanovil v Vipavi salonski orkester, ki je že parkrat pohvalno nastopil in obeta precej življenjske sile. Vedno več tujkega prometa bo imela Vipava, in ko se bo odpirala sezona »Podskalo«, bodo ne samo tujci, ampak tudi domačini lahko hvaležni orkestru, če nam bo podal priliko poslušati ob tihih večerih njega sirenske glasove. Veselje do glasbe so dobili tudi drugi fantje in moške in so ustanovili svojo godbo; tudi pri tej je g. Novotny radevolje prevzel pouk — pa nikakor ne proti plačilu. G. kapelnik vodi pouk brezplačno, akoravno stane to veliko truda, ker je treba z vsakim članom posebne vaje, dokler se ne privadi instrumentu. Same zabave pri kvartinih in karatah naj polagoma izpodrine veselje do glasbe. Omenimo še, da je g. Novotny nastopil s svojim orkestrom na Veliko nedeljo pri glavni službi božji v vsestransko zadovoljnost.

— **I. dunajska veselica avstro-ogrskih narodov** se 3. oktobra letos vrši v vseh treh dvorah dunajskega koncertnega doma. Na sporedu so: Glasbena, plesna in pevska umetnost avstrijskih narodov, živa slika Avstro-Ogrske, ki jo predstavlja 100 sirot (50 dečkov in 50 deklic) vseh narodov v monarhiji in narodnih nošah; dečki in deklice bodo obdarovani vsak s 100kronskim jubilejnim zlatnikom; Haydnova ljudska himna kot himna narodov, ki jo poje skupni pevski zbor pevcev devetih najrazličnejši narodov v narodnih nošah; slavnostni banket in nazadnje tekma lepotic in ples. Barva na veselici bo belo-rdeča. Gostje in narodne skupine se pripeljejo na veselico v okrašenih vozovih.

— **Spodnja Idrija.** Naše Katoliško izobraževalno društvo priredi prihodnjo (belo) nedeljo 19. t. m. predavanje v šoli. Pridite v velikem številu!

— **Sijajen uspeh zagrebške opere v Opatiji.** Po petdnevem gostovanju dunajskega Josefstadter und Lustspieltheater je gostovala v Opatiji zagrebška opera. Gledališče je bilo vsak dan polno in piše o gostovanju zdraviliški tednik »Kur- und Bade-Zeitung der oesterreichischen Riviera«: Zagrebška opera je nudila mnogo več izjemembe ter umetniki prekašajo znatno naše dunajske goste. Pevac Marko Vušković bi mogel s polnim uspehom peti tudi na dunajski operi in Zvonimir Strmac odide od tukaj kot prvi tenor norimberške opere; tudi gdč. Mira Korošec in Irma Polak sta nudili izvanreden užitek. Bili so to glasovi, kakršnih še nismo nikdar slišali na opatijski pozornici, a tudi ostali umetniki so igrali in peli brez hibe. Slično uspele predstave še nismo doživeli v našem malem gledališču ne glede na mnoga okrajšanja in črtanja, ki so se morala izvršiti vsled raznih nedostatkov. Niti izvrstna glasba lastnega orkestra ni došla do pravega učinka, ker tretjina glasbenikov ni imela mesta v orkestralnem prostoru. Cvetja in vencev za pevce in pevke je bilo vse polno, a toliko ploskanja se zelo redko čuje.

— **Mlekarski tečaj na Vrhniki** se prične 4. maja t. l. Termin za vlaganje prošenj za vzprejem v tečaj se je podaljšal do 24. aprila t. l. Prošnje je vlagati pri deželnem odboru v Ljubljani.

— **Velike demonstracije proti nemškim gledališkim predstavam.** Na Veliko noč je hotela nemška gledališka družba Popp zopet prirediti v Osijeku z nemškimi gledališkimi predstavami. Hrvaška mladina je zasedla galerije in mnogo sedežev v parterju. Ko je bila izgovorjena prva nemška beseda, začelo se je žvižganje, na oder je pa začelo padati krompirja, gnjilih jajc in gnjilih pomaranč. Občinstvo je pričelo peti

»Liepa naša domovina«, nakar je prišla policija in gledališče izpraznila. Demonstracije so se nadaljevale pred gledališčem. Aretiranih je bilo 10 oseb.

— **Ženo zastrupil s smokvami.** Soproga Tomo in Ana Popović v Pobrdu, občina Vojkovača sta živela v večnem prepiru. Ana Popović je pred tedni pobegnila k svoji materi v Vel. Poganec, ker je soproga z njo zelo grdo ravnala. Pred nekaj dnevi pa je prišel mož k njej v posete ter prinesel s seboj razne jestvine. Ženi je daroval smokve, ki jih je tudi pojedla. Komaj pa jih je zaužila, so jo popadli bolni krči in v nekaj urah je v groznih bolečinah umrla. Soproga je pobegnil in sodna komisija je dognala, da so bile fige polne strihnjina in da je žena umrla vsled zastrupljenja. Moža so aretovali in oddali roki pravice.

— **O dr. Švihli** trdi njegov zagovornik dr. Traub, da je nedolžen.

— **Iz Idrije se nam poroča:** Na velikonočni ponedeljek se je peljala rodina lekarnarja Pirca in pharm. Hočev var s tukajšnjim voinikom Blajem na izlet na Vrhniko. Ko so srečno dospeli malone do srede Zale, je voz mahoma zadel ob telegrafični drog ter se prevrnil. Razen lahkih tlesnih poškodb se ni zgodila nobena nesreča. Vendar nas ta slučaj ponovno spomni škandalozne ceste.

— **Z vilami se je umoril.** V Chisliholm, Minn., si je končal 27. marca Slovenec Simon Rogel, rodom od Kamnika, življenje z gnojnimi petroglatimi vilami. Zabodel si jih je v vrat prav pod brado s takšno silo, da so na drugi strani prišle ven in je bil takoj mrtev. Star je bil 28 let ter oženjen. — Kaj je vzrok samomora, ni znano.

SESTANEK NAŠEGA IN LAŠKEGA ZUNANJEGA MINISTRA V OPATIJU.

Dne 14. t. m. ob četrtna 8. uro zvečer so se vrnili iz San Giuliana, grof Berchtold, vojvoda Avarna, pl. Merey in ostali člani konference z izleta v Moščenice nazaj v Opatijo. Sekčni načelnik baron pl. Macchio se pripelje danes popoldne v Opatijo. Danes, 15. t. m., se prične politične konference, zvečer priredi grof Berchtold na čast iz San Giuliana dine za 26 oseb. V četrtek je nameravan izlet na Lošinj, v petek pa v Lipico.

MADJARSKA CENZURA

je zaplenila v Sibiriju vse eksemplare igre »Gospod notar«, ki jo je spisal rumunski pisatelj Gogo.

ANGLIJA.

Sir Edward Carson, voditelj Ulstrčanov, je 14. t. m. zaprisegel prostovoljne ulstrske bataljone. Zastavo je blagoslovil neki anglikanski škof. Ulstrčani so 14. t. m. prvič s puškami vadili. Neodvisna delavska stranka na Angleškem je sklenila pri konferenci v Bradfordu z 233 proti 178 glasovom, da stranka v bodoče v parlamentu samostojno nastopi.

II. avstrijski katoliški ženski kongres na Dunaju.

(Brzjavno poročilo.)

Dunaj. S slovesno službo božjo in govorom škofa dr. Sigmunda Waitza iz Feldkircha v samostanski cerkvi Sacre Coeur se je otvoril danes dopoldne na svečan način II. avstrijski katoliški ženski kongres na Dunaju. V mali koncertni dvorani so se vršili nato otvoritveni in pozdravni govori. Kongres je otvorila predsednica organizacije, grofica Zichy-Metternich. Glavna tajnica ga, Hanny Brentano je prebrala udanostni brzojavki papežu in cesarju. Nato je V. podpredsednica princezinja Klementina Metternich imela navdušen nagovor na številne udeležence od blizu in daleč. Njen pozdrav je predvsem veljal nadvojvodinji Mariji Tereziji, kakor tudi nadškofu Pifflu. Kongres so v prisrčnih besedah pozdravili knez in nadškof dunajski dr. Piffl, deželni maršal princ Liechtenstein, predsednika katoliškega »Volksbunda« in katoliške »Unije«. Ko so se prebrala pozdravna pisma je pozdravil kongres tudi konzulenti državne ženske organizacije pomožni škof dr. Waitz. Nato je prva referirala gdč. Terezija Heinisch (Dunaj) o varstvu mater in skrbni za dojenčke. Nazadnje je rojstev je žalosten znak našega časa. Učiti moramo zopet matere, da smatrajo otroka kot dar božji, in skušati je treba vzbuditi zopet materinsko srečo, zato pod pritiskom vsakdanjih skrbi in duševne bede. Varstvo družine in otroka je socialno delo. Statistika izkazuje, da umre v Avstriji 25-5% otrok v prvih letih življenja. To pomenja v enem letu izgubo 2000.000 ljudi. Vzroki umrljivosti dojenčkov tiče večinoma v prehra-

nitvi. Najmanjša umrljivost dojenčkov je v onih deželah, kjer je dojenje potom mater še v splošni navadi. Kjer pa se širi umetna hranitev dojenčkov, tam se kaže tudi slabši material v šolah in pri vojaških naborih. Nadaljni vzroki umrljivosti dojenčkov so nehigijenske stanovanjske razmere, pomanjkljivo opazovanje dojenčkov, strah pred zdravnikom, težkoče pri oddajanju dojenčkov v bolnišnice in slaba preskrba z mlekom. Najboljše sredstvo proti umrljivosti dojenčkov je torej skrb za matere in dojenčke. Tej zadevi pa so bile dosedaj ravno ženske organizacije primeroma tuje. Že pri vzgoji deklet je treba tozadevnega pouka. Materam je treba nuditi ceno zdravniško pomoč in dober svet. Velikega pomena so dojenčnice, kakršne imajo že v Italiji, na Španskem in Portugalskem, in kakršne bi se naj zakonito vpeljele tudi pri nas v vseh večjih tovarnah. Velikega pomena so tudi najdenišnice, ki skrbijo za otroka in vzdržujejo vezi med njim in materjo. Eden najbolj idealnih novih poklicev je poklic otroških strežnic, ki ga je treba predvsem pospeševati. — Princezinja Klementina Metternich je referirala o hišnih gospodinjah in hišnih poslih. Stoletja je bil poselski stan edini pristojni poklic ženskam, ki so morale same skrbeti za svoj obstoj. Šele v sredi preteklega stoletja je razvijajoča industrija prinesla preobrat v tem oziru. Medtem pa, ko se skuša nuditi delavkam vsakovrstnega varstva, se je skoro popolnoma pozabilo na poselski stan, akoravno so se tudi pri tem razmere znatno drugačile. Prvi korak v tem oziru je storila krščanska zveza ženskih poslov na Dunaju, ki je v malo letih svojega obstoja osnovala podporne fonde za brezposelne, bolniško blagajno, dom za brezposelne in oddiha potrebne. Mnogo pa je še treba dela. Važni so za bodočnost poučni strokovni tečaji, poselske šole, ki naj bi poleg ročnih spretnosti nudile versko in moralno izobrazbo. Potrebna je tudi oskrba starih in onemoglih poslov. Povsod naj bi se družili ženski posli v organizacijah, ki naj bi jih sami vodili. Zadovoljiva rešitev poselskega vprašanja pa se more doseči le, ako bodo gospodinje pri tem same pomagale ter tako ustvarile most med raznimi plastmi v družbi. — Baronica Ada pl. Fenner-Fennberg (Inomost) je govorila o vprašanju natakarič. Na tem polju se je doslej zelo malo delalo. Z ozirom na nevarnosti, ki so v zvezi s poklicem natakarič, je leta 1913. Londonu zborujoči kongres proti trgovini z dekleti izrekel željo, naj bi se v vsaki deželi prepovedalo imeti v službi po gostilnah mladoletne ženske osebe, razven tamkaj, kjer vodijo podjetje stariši sami. Treba se je boriti z vso energijo tudi proti drugim nedostatkom, kakor so n. pr. čezurno nočno delo, napitninska praksa itd. Skrbeti je treba za primeren odpočitek, zlasti nedeljski počitek. Domovi za natakarič z nadaljevalnimi šolami in posredovanjem služb bi v tem oziru lahko veliko dobrega storili. V tem oziru prednjači z dobrim vzgledom Švica. — Vsi referati so bili sprejeti z velikim odobravanjem. — Popoldne je referirala o višji ženski izobrazbi gdč. dr. Alma Seitz (Dunaj) in o gospodinjski izobrazbi gdč. Tilka Wirth (Dunaj). Kongres traja do vštete 19. t. m.

Darovi.

— **Darovi za ljudski sklad za mesec marec.** Prevzvišeni g. knezoškof 20 K. Dr. Ivan Zajec 20 K. Dr. Vladislav Pegan 20 K. Prof. Dermastia 5 K. Dr. Stojc 2 K. Prelat Kalan 5 K. Kanonik Šiška 5 K. Dr. A. Ušeničnik 5 K. Prof. dr. Debevec 2 K. Urednik Kerhne 4 K. Dr. Dermastia 3 K. Ravnatelj Traven 3 K. Ravnatelj Jovan 3 K. Dr. L. Pogačnik 2 K. Dr. M. Natlačen 1 K. Dr. J. Pogačnik 3 K. Ravnatelj Remec 5 K. Ravnatelj ing. Remec 2 K. Kanonik dr. Gruđen 2 K. Pevovodja stol. Premrl 2 K. Župnik Barle 2 K. Blagajnik Volta 1 K. Kaplan Gnidovec, Idrija 10 K. Dr. Krek 200 K. Župnik Kosić, Koroška Bela 5 K. Župnik Zabret, Št. Vid 4 K. Ekspozit Ant. Poljšak, Beveke 3 K. Petrovič, Cerknica 2 K. Debevec, župnik, Budanje 2 K. Posl. Hladnik, Trebelno 100 K. Župnik Laznik, Slavina 10 K. Župnik Nemančič, Brusnice 2 K. Dekan Arko, Idrija 10 K. Župnik Lebar, Ceremošnjice 5 K. Župnik Kljun, Šmartin 3 K. Kaplan Tomc, Višnja gora 3 K.

Štajerske novice.

Š **Župnijski uradi, pozor!** Iz Savinjske doline. Celjsko glavarstvo pošilja naenkrat samonemške tiskovine kot »Ausweise« za cepljenje koz. Treba bo tudi celjskemu glavarstvu povedati na jasn način, da župnijski uradi niso

za to tukaj, da bi popisovali take nemške papirje. Nazaj s samonemškimi tiskovinami in zahtevati vsaj dvojezične!

Š **Atentat na socialnodemokratskega voditelja krojaške stavke v Gradcu.** V Gradcu že 14 dni stavkajo socialnodemokratski krojaški pomočniki radi nove tarifne pogodbe. Mojstri hočejo, naj bo nova tarifna pogodba veljavna za osem let, krojaški pomočniki pa hočejo, naj bo veljavna samo tri leta. Stavkujoči so bili nekaj časa složni, zadnji čas so se pa nekateri upirali, da bi šli na stražo, vsak dan je bilo več stavkolomcev. Zadnjo soboto je pa krojaški pomočnik Anton Matašič streljal na voditelja stavke tajnika soc. dem. krojaških pomočnikov J. Kosela in ga ranil. Napadalec se je sam javil policiji. Napadalec je član socialno-demokratske organizacije in je na Kosela streljal, ker mu je ta dejal, da ga bo priobčil med stavkolomci, ker je med stavko delal.

Ljubljanske novice.

Ij **Hrvaški tečaj S. K. S. Z.** se vrši v četrtek, dne 16. t. m. ob 8. uri zvečer v prostorih slov. trgovske šole.

Ij **Gosp. izobr. društvo za Trnovo in Krakovo** vljudo vabi k predavanju v četrtek, dne 16. t. m. ob pol 8. uri zvečer pri »Zalarju«. — Predaval bo predsednik društva g. dr. Pegan. —

Ij **V Ljubljani — celovška nemško-nacionalna arogantnost.** Na pošti pri sv. Petru službuje kuštrava nemška gospodična, ki je napram strankam vsak dan bolj predrzna. Slovensko pisanih tiskovin noče razumeti. Te dni je neko stranko, ki je na tiskovini ime la označeno pošiljatev z besedo »Zaboj« nahirulila: Zaboj se ne piše, napisati se mora »Kiste« in — uradnica je prečitala besedo »Zaboj«, napisala pa »Kiste« in tudi na potrdilu označila pošiljatev v blaženi nemščini. Pozivamo Vodmatčane, da vse pošiljateve opremijo s slovenskimi izrazi. Če si bo gospodična na vodmatski pošti še kdaj upala stresati svojo nemško nacionalno aroganco, naj vsak tak slučaj takoj nam naznani. Predrznost Nemcev na Kranjskem, kjer jim je z rožicami poslano, dan za dnem raste.

Ij **Zadnja operna predstava.** Radi obolesti gospe M. de Strozijeve se poje danes zvečer namesto opere »Bohème« velika Gounodova opera »Faust«. V vlogi Margarete gostuje ga. Mile na pl. Sughova. Ker je nocoj zadnja operna predstava, s katero se dostojno in umetniško zaključijo gledališka sezona ter se obenem poslovo od Ljubljane člani hrvaške opere, se je nadejati prav animiranega večera.

Ij **Umrl** je v Gradcu g. Boltežar Knapič, ravnatelj učiteljskega v pokoju, v 66. letu starosti. Pokojnik je bil pred leti profesor kemije na tukajšnji realni in nekaj časa tudi okrajni šolski nadzornik za nemške šole v Ljubljani. Pokojnik je bil pozneje ravnatelj na celovškem učiteljsku in je bil nazadnje pred dvema letoma profesor na zasebni Scholzovi gimnaziji v Gradcu. — V Meranu je 11. t. m. umrla soproga bankirja Emerika C. Mayer, gospa Fani Mayer, roj. Gallé, po daljši bolezni. Truplo so prepeljali v Gradec, kjer se vrši jutri pogreb.

Ij **Izpit za stavbinska mojstra** sta napravila g. Jaro Brajer, tvrdka Josip Lončarič in gosp. Prem, tvrdka Roman Treo.

Ij **Slovenski športsmeni v Zagrebu.** Velikonočno nedeljo je tekmovala ljubljanska »Ilirija« v Zagrebu s tamošnjim gradjskim športklubom ter podlegla z rezultatom 1:3. Ta poraz pa ni izraz neznanja naših igralcev, nasprotno naše je porazilo tamošnje igrišče na Tuškancu, katero pač ne zasluži imena nogometno igrišče. Ne samo, da visi, da je razoran in polno kotanj, na posameznih mestih pa polno ruševja, je tudi kratko in zlasti za naše igralce preozko in pretrdo. O kakem pravilnem odbijanju žoge se na tem igrišču ne da govoriti. Zato je bila usoda naših zapečate na že prej, predno so se privadili igrišča, kajti golman je izpustil tri žoge, katerih bi v Ljubljani gotovo ne, pa naj je še tako indisponiran. Polagoma so se Ilirijani privadili terenu in prevladovali vedno bolj nasprotnika, toda imeli so to smolo, da se je večina strelav odhila od drugod in da je drugo, kar je bilo vratom namenjeno, vratar vjel. Sploh se ima temu Gradjski zahvaliti za zmago, kajti druga polovica igre se je odigrala vsa v hratskem polju in čim bolj se je tekma bližala koncu, tem bolj so naši prevladovali in tem ostrejši je bil tudi tempo. Naši so igrali temperamentno, elegantno in s premišljeno kombinacijo. Gradjski je mnogokrat vse to nadomeščal s silo. Zato tudi lahko trdimo, da je bila vsaj moralno zmaga na strani naših. ki bo-

do po teh zagrebških tekmah sodeč, ko pridejo s trainingom do večje popolnosti, vsem hrvatskim klubom in tudi našim gori do Dunaja najnevarnejši tekmovalci. V ponedeljek je igrala »Ilirija« na istem igrišču proti kombiniranemu hrvatskemu društvu pod vodstvom »Concordije« in je tudi podlegla z 0:3, v prvi polovici 0:2. To moštvo lahko uvrstimo v reprezentativno hrvatsko moštvo, sestavljeno iz samih atletov, pri katerih je orjaški levi branilec — od občinstva Goljat nazvan — posebnost za se. V tem moštvu je bil najboljši srednji napadalec, ki je tudi zabil vse tri goale in ki je ostale nadkrijeval za cel razred. Izboren je bil tudi vratar, ki je marsikaj rešil. Ostali igralci niso bili posebno dobri in se je kmalu videlo, da jim manjka traininga ter skupnosti. Po zadržanju gledalcev je bila ta tekma ena najlepših v Zagrebu, kajti »Ilirija« je imela ta dan posebno krasno kombinacijo, celo moštvo je bilo kakor iz enega vilita, in tudi tempo je bil prav živahen, tako da so Hrvatje v drugi polovici popolnoma omagali. Zlasti krasen je bil finish. Da kljub temu naši niso zmagali, temu vzrok je bila premajhna odločnost pred nasprotnimi vrati in pa še nesigurni strelji. Da bi levo krilo ne padalo pri streljih tako potle, bi bil rezultat popolnoma drugačen. Zato je pa tudi »Ilirija« kljub porazom, ki jih je pripisovati prej slučajno kakor neznanju, pridobila v Zagrebu mnogo na ugledu.

Ij Plemenito dejanje intendanta hrvatskega gledališča. Intendant hrvatskega narodnega gledališča g. pl. Treščec je prepuštil subvencijo za zadnjo operno predstavo v znesku 875 kron v korist članom slovenske drame.

Ij Gospa Bukšekova je angažirana na hrvatsko gledališče v Osijeku.

Ij Proces gospe Simić. Pred tukajšnjim sodiščem je v pravdi gospe Klotilde Simić, ki trdi, da je hči nadvojvode Ernsta, gostilničar Franc Iskrič (?) izpovedal, da sta nekoč prišla vojaški kaplan in vojak, ki mu je služil za ministranta, v njegovo gostilno in sta veliko izdala. Kaplan je gostilničarju rekel, da je prejel tisto jutro veliko denarja, ker je nadvojvodo poročil z r. ko gospo. V Ljubljani se je splošno govorilo, da ima nadvojvoda tri sinove in so njegovo ženo imenovali baronico.

Ij Družabni klub ima namesto danes, v sredo, jutri, v četrtek ob 8. uri zvečer kegljaški večer v »Rokodelskem Domu«.

Ij Umrl je včeraj popoldne na Erjavčevi cesti 14 hišni posestnik gospod Ludovik Zeschko v 76. letu starosti. Pogreb bo v petek ob petih popoldne.

Ij Ločni prijatelj. Javnosti dobro znana najbolj nevarna vlomilca sedanjega časa Ivan Pavlič in Leopold Jerab, ki sta dobila večletno ječo — med tem pa se je pokazalo, da imata tudi pri ljubljanski državni policiji zvestega prijatelja v osebi stražnika Mandiča, za kar sta poleg tega dobila tudi prva dva naknadno nagrado za znova jim dokazane vlome, — se v kratkem ločijo. Da trifolij zopet ne napravi nov načrt, je oblast preskrbela, da niti dva ne bodeta skupaj. Pavliča bodo namreč izročili v gradiško kaznilnico, Jeraba v mariborsko, Mandič pa bode sameval v Ljubljani. Tako bode »trozvezje« presekana nit občevarja za več let.

Ij Umrl je v Feldhofu pri Gradcu gosp. Viljem Kosem, bivši poslovodja trvdke Gričar & Mejač.

Ij Aretovan je bil danes dopoldne na južnem kolodvoru Marko Majhen iz Vivodinja, ki se je hotel z napačnim potnim listom odpeljati v Ameriko.

Primorske vesti.

p Roparski napad na pismonošo. O tem nam še poročajo iz Gorice: Pismonoša Janez Poljanec iz Otlice je bil s strelom ranjen v nogo. Ker ima Poljanec eno nogo že odprej pokvarjeno, bo sedaj pohabljen na obeh nogah. Kakor so prvotno poročale vesti, Poljanec torej ni mrtev. Govori se, da je bilo več roparjev. Zanimivo je, da je žena Poljančeva tudi postala žrtev pošne službe. Opravljala je pošno službo na Otlici, se v službi prehladila in umrla. Poljanec je splošno priljubljen mož vsled svoje dobrodušnosti. Do nocoj (torek, 6. zvečer) roparjev še niso dobili. Skoro gotovo so tuji, ki jih sedaj mrgoli v Ajdovščini in okolici. Upati je, da pridejo kmalu v roke pravice.

p Vojaštvo v Gorici. V Gorici so sedaj na novo nastanjene 3 kompanije saperjev. Doslej so 1 kompanija saperjev in 3 kompanije pionirjev bile nastanjene v novi vojašnici na Rojcah. 2 kompaniji saperjev pa sta bili na gradu. Sedaj pa pride na grad novo brigadno sodišče, pri katerem bo kot nekaj državnih pravdnikofungiral nadporočnik Strel od 47. pešpolka. Zato so

se saperji umaknili v poslopje starega deškega semenišča. Tam bo nastanjeno tudi štabno poveljstvo. Ena kompanija pa ostane še nadalje na Rojcah. Doslej so bili med saperji in pionirji skoro sami Poljaki in Rusini. Sedaj pa bodo sami Slovenci in Nemci. — V Gorico pridejo še 2 kompaniji kolesarjev in nekaj novih zrakoplovcev.

p Posvetovanje Svete vojske se je v torek vršilo v Gorici.

p Primorskim železničnim upravam. Znano je, da ravno železnica, državna in južna, najbolj pospešuje germanizacijo po naših primorskih deželah. Slovenci in Hrvati skoraj nimajo dostopa do železnične uradniške službe. Kadar se oglasi kak slovanski prosilec, seveda ni prostora, medtem ko se sprejme Nemec takoj. Znano je, da je železnično ministrstvo edino, ki nima nobenega slovenskega uradnika. In pri tržaškem železniškem ravnateljstvu so izmed 38 konceptnih uradnikov samo 3 Slovenci. Pač je pridejanih direktiji nekaj prometnih uradnikov, ki predstavljajo slovenske vloge na nemško, da se v tem jeziku rešijo, in potem zopet na slovensko prestavljajo. Pri takih razmerah ni čudno, da imamo pri železniškem ravnateljstvu in pri okoličanskih postajah samo nemško-laske napise, kakor Opčina (St. B. = Staatsbahn), Guardella, Rozol itd. Največje slovensko mesto Trst še ni dosegel teh pravic, da bi povsod zasijali zraven nemško-laske tudi slovenski napisi. Naši narodni zastopniki bodo imeli še dovolj dela.

p Za Gradež. Pristojna permanentna komisija v Trstu je na podlagi zakona iz leta 1912. o regulaciji goriških rek: Soče, Idrijce, Vipave i. dr. določila, da se letos med drugim izvedejo melioracije v gradeškem morskem rokavu: zgrade se jezovi, kanali in izvrši pogozditev.

POOSTRITEV MEHIKANSKE KRIZE.

Iz Washingtona se poroča, da se je mehiška kriza poostрила. Predsednik Wilson namreč zahteva, da morajo Mehikanci ameriško zastavo s streljanjem iz topov pozdraviti, česar pa Huerta noče priznati, ki meni, da zadošča, če se opraviči. Wilson hoče zato odločno nastopiti. Ameriški zunanji tajnik Bryan namerava v tem slučaju odstopiti.

Zadnje vesti.

DI SAN GIULIANO POZDRAVLJEN V HRVATSKEM JEZIKU.

Opatija. Župan opatijsko-voloske občine dr. Stanger je pozdravil italijanskega ministra zunanjih stvari, markeza Di San Giuliana, v hotelu »Stefanie«, govoreč hrvatski in povdarjajoč, da ga v imenu hrvatske občine kot predstavitelja velike Italije pozdravlja v sredi hrvatskega naroda na hrvatskem ozemlju. Zaključil pa je italijanski, želeč mu srečne dneve na prekrasni avstrijski Rivieri. — Di San Giuliano je odgovoril italijanski, zahvaljujoč se na pozdravu in izražajoč občudovanje na krasoti pokrajine. — Predsednik zdraviliške komisije dr. Glax je Di San Giuliana pozdravil francosko.

SESTNEK V OPATJI BO ZELO DRAG.

Opatija. Govori se, da bo glavni rezultat konferenc med San Giulianom in Berchtoldom zagotovilo laškoavstrijske hegemonije v Sredozemskem morju in možnost, da se tudi Avstrija udeleži trgovske ekspanzije v Mali Aziji. Zato pa se morata obe državi zavezati, da vsaka vsako leto vsaj 1 dreadnought zgradi. Največji dobiček bo od tega vlekla brez dvoma Italija.

PARLAMENTARIZACIJA HRVATSKE VLADE.

Zagreb. Izvršilni odbor hrvatsko-srbske koalicije se je v svoji seji glede parlamentarizacije hrvatske vlade popolnoma zedinil in svoje sklepe sporočil banu.

EKSROPRIACIJA PRED VRATMI.

Zagreb. Reška pomorska oblast namerava izvesti večje zgradbe v Senju, Karlobagu, Cirkvenici in Kraljevići.

VSENMESTVO NA HRVATSKEM.

Zagreb. Vlada je imenovala za učitelja na nemški šoli v Novemselu Nemca iz Litomeric. Narodna javnost se nad tem zelo zgraža.

VOLITEV ZA MANDAT DR. ŠVIHE RAZPISANA.

Dunaj. »Wiener Zeitung« prinaša razpis novih volitev za izpraznjeni državnozborni mandat dr. Švihe v 26. volilnem okraju na Češkem. Volitve se vrše 26. maja.

ŠKANDALI V BULGARSKEM SOBRANJU.

Sofija. V včerajšnji seji bulgarskega sobranja je došlo do velikih škandalov, ker se je Burov žaljivo izrazil o

Gešovu. Nastal je velik hrup, vsled česar so morali sejo prekiniti. Pozneje se je sobranje zopet otvorilo.

SRBSKO - GRŠKI DOGOVOR.

Atene. Med srbsko in grško vlado je sklenjen dogovor v zadevi prevoza srbskega blaga v solunsko pristanišče, kakor tudi skladišč v Solunu in transporta po železnicah.

ALBANSKI KNEZ SE PROGLASI ZA KRALJA.

London. Albanski knez Viljem bo izdal sporazumno s svojim ministrom proklamacijo na prebivalstvo, v kateri se bo proglasil za albanskega kralja. Proklamacija izide še ta teden.

NEMŠKI CESAR KOT POSREDOVATELJ MED TURŠKO IN GRŠKO TER ALBANIJO.

Carigrad. Nemški poslanik pri turški porti je odpotoval na Krf, kjer ga bo sprejel v avdienci nemški cesar. Temu potovanju pripisujejo veliko važnost, ker domnevajo, da gre za rešitev spornega otoškega vprašanja med Turško in Grško. Na Krf je odpotoval tudi carigradski nemški vojaški ataše, ki bo odšel po avdienci pri cesarju Viljemu v Epir, kjer se bo udeležil pogajanj zaradi meje med Grško in južno Albanijo.

AKO V EPIRU NE BO MIRU, GRE ALBANSKI KNEZ TJA Z OBOROŽENO SILO.

Drač. Iz Epira ni nič novih poročil. V Albaniji se pridno vrši organiziranje deželne brambe, kar bo dovršeno v dveh do treh tednih. Nato namerava albanski knez na čelu armade odriniti na jug, da z oboroženo silo zavzame deželo, ki jo je londonska poslaniška konferenca izročila njegovemu varstvu.

RUSIJA IN RUMUNIJA.

Bukarešt. Prestolonaslednik, ki je došel iz Peterburga semkaj, se je s kraljem takoj dve uri razgovarjal. Z njim vred je došel rumunski poslanik na carskem dvoru. Baje pride car s carico jeseni na Sinajo na obisk. Splošno se sklepa, da je v Peterburgu šlo za važne politične zadeve.

STRAHOTE VOJSKE.

Belgrad. Pri Smiljanovu blizu Radovišta so našli 412 trupel srbskih vojakov, ki so jih dozda pogrešali. Baje so jih Bulgari na begu po porazu pri Krivolaku pobili. Vojaki pripadajo ti-noški diviziji.

KONFLIKT MED MEHIKO IN SEVERONEMŠKIMI ZDRUŽENIMI DRŽAVAMI.

Washington. Vlada je odredila, da naj odpluje severoameriško bolno brodovje pred Tampico, da podkrepi ultimatum, ki ga je stavil ameriški admiral Maio Mehiki. Brodovje je že na poti proti Mehiki.

Po svetu.

Kako se slepari pri občinskih delih. V občinskem svetu v Črnovicah sta poročala strokovnjaka stavbni svetnik Schmidt in nadinženir Burstyn o prekorachenjih pri zgradbi drugega vodovoda. V poročilu se poudarja, da je temelj zgradbe zgrajen popolnoma neprimerno in proti vsem tehničnim predpisom. Seveda se je gradilo temelj tako, da strokovnjaki niso mogli priti zraven ter poseči vmes. Popolnoma samovoljno so se menjavali tudi pogosto načrti, in nazadnje so številne drago plačane stroje pustili lahkomišljeno toliko časa stati na prostem, izpostavljene vsakemu vremenu, da so postali nerabni. Kritikovalo se je tudi dolgo zavlačevanje popolnoma navadnih del, nadalje popolnoma protipostavno vodstvo mezdnih listin in samovoljno sklepanje pogodb med mestnim stavbnim vodstvom in podjetnikom. Stavbeno nadzorstvo je bilo popolnoma pomanjkljivo. Mestni delavci so po cele ure delali podjetniku, ki je izvrševal dela v lastni režiji, in vsakokrat, kadar je prišel inšpekcijski uradnik, — kar se je vedelo že vnaprej, — so jih dirigirali k mestnim delom. — Da je to poročilo primerno učinkovalo na občinski svet, je umljivo. Vso zadevo so odstopili državnemu pravdniku in se je imenovala tudi posebna disciplinarna komisija, ki vodi preiskavo. Občina toži tudi podjetnika za odškodnino.

Društva.

Društvo »Vrtnarska šola« je na obnem zboru v Škofji Loki dne 7. t. m. izvolilo k tre obstoječim odborom še nadaljne tri svetovalce in dva pregledovalca računov, tako da tvorijo sedanji odbor kot svetovalci gg.: Burdyh Ervin, Škofja Loka; Flere Anton, Kamnik; Halada Marija, Škofja Loka; Herzmansky Franc, Ljubljana; Thaler Rafael, Škofja Loka; kot pregledovalci računov gg.: Apornik Franc, Kamnik; Caleari Franc, Trata; dr. Podgornik Karol, Gorica; Plantarič Ignac, Škofja Loka. Poročilo o delovanju, dohodkih

in izdatkih so udeleženci odobrili in nato so navzoči kot letošnje darilo dobili cvetlice v lončkih.

Gospodarstvo.

Ij Na deželni gospodinjski šoli na Vrhniki se prične šestmesečni letni tečaj dne 1. maja in bo trajal do 1. novembra t. l. Sprejemajo se gojenke, katere so dovršile ljudsko šolo in izpolnile 14. leto. Učenke ostanejo cel čas tečaja v zavodu šolskih sester in plačajo mesečno 30 kron za hrano, stanovanje in drugo. Prošnje za sprejem je vlagati najkasneje do 28. aprila t. l. pri vodstvu šole na Vrhniki. Prošnjam je pridejati izjavo staršev ali njih namestnikov, da bodo obdržali gojenko skozi celi tečaj v zavodu. Gojenke se učte teoretično in praktično vsega gospodinjstva, kot kuhanja, šivanja in krojenja, vzgoje otrok, vrtnarstva, živinoreje, dela na polju in računstva pod vodstvom šolskih sester in strokovnih učiteljev deželnega odbora.

Mnenje gospoda dr. J. Kentzlerja, zdravnika zdravilišča

Gleichenberg.

Gosp. J. Serravallo.

Trst.

Večkrat sem rabil Vaše železnato kina - vino Serravallo pri moji zelo razširjeni klienteli, in to vedno z najboljšim uspehom. Vino se je zelo dobro izkazalo kakor tonik in ga bom priporočal tudi v prihodnosti.

Gleichenberg, 16. sept. 1911.

Dr. Kentzler.

Kvarljivosti ribjega olja so odstranjene s Scottovo emulzijo

Navadno ribje olje, dasi tako koristno krepilno sredstvo, povzroči mnogo neprijetnosti, vsled katerih se mora njegova uporaba opustiti. Odrasli kakor otroci nimajo večkrat samo opravičene mržnje do ribjega olja, ampak ga ne morejo vsled težke prebavljivosti tudi prenesti. Čisto drugače je to pri Scottovi emulziji ribjega olja, ki ni nič drugega kot na okusen in lahko prebavljiv način prirejeno ribje olje.

Pri prehladih, pri oslabeledosti, otežkočenem pridobivanju zob, pri slabi tvorbi kosti pri otrokih, pri slabem teku in pri enakem je Scottova emulzija, ki se je v deset letjih dobro obnesla, izvrstno sredstvo. Cena originalni steklenici K 2.50. Dobi se v vseh lekarnah. Kdor pošlje 50 vin. v znamkah na Scott & Bowne, G. m. b. H., Dunaj VII. in se sklicuje na ta časopis, dostavi se mu ena pošiljatev potom lekarna za poskušnjo.

Tržne cene.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta, 14. aprila 1914.

Pšenica za april 1914.	12.59
Pšenica za maj 1914.	12.39
Pšenica za oktober 1914.	11.39
Koruzna za maj 1914.	6.89

Še vedno se dobi kakšna mati

ki daje svojemu dojenčku preveč krevjega mleka in s tem škoduje njegovemu zdravju. Krevje mleko je le tedaj zdravo za dojenčke, ako se razredči; z dodatkom »Kufke« ga pripravite, da je lahko prebavljivo, kot materno mleko.

Sanatorij Gutenbrunn in mestno zdravilišče
BADEN pri DUNAJU. Vsi pripomočki, solne in arčne kopeli, močno solnce, zdravljenje z radijem, kardigrafija. — Zdravnik-vodja: Dr. Otto pl. Aufschnaiter in ces. svetnik dr. D. Podzahrady. Prospekti zastoj!

Edina primorska tovarna dvokoles
»Tribuna«
Gorica, Tržaška ul. 26, prej pivovarna Gorjup.
Velika eksportna zaloga dvokoles, šivalnih in kmetijskih strojev, gramofonov, orkestrionov itd. itd. 1190
F. BATJEL
Gorica, Stolina ulica št. 2-4.
Prodaja na obroke. Ceniki franco.

Tovarniška zaloga za alpske dežele v Ljubljani. — Pisarna Albert Pečevnik.
Lahko delo, briljantno plačilo, pri uporabi Erdal kreme za čevile.

Naročajte „Slovenca“!

Fran Erjavec, Hudo brezno in druge povesti. Cena 60 vin. — Erjavčeve povesti, katere prinaša II. zvezek »Zbirke slovenskih povesti«, moramo prištevati pač najbolj priljubljenim v slovenskem slovstvu, saj zavzema tudi Erjavčev eno najodličnejših mest med našimi pisatelji. Malo pisateljev zna pisati tako iskreno in zanimivo kot Erjavec, ki je znal položiti srce in dušo v pisano besedo ter opazovati in popisati naravo in njeno življenje kot noben drugi. Ker nam navedena zbirka nudi Erjavčeve izbrane povesti »Hudo brezno ali gozdarjev rejnec«, »Ni vse zlato, kar se sveti«, »Izgubljeni mož«, »Ena noč na Kumu«, »Mravlja«, po tako nizki ceni, naj si jih vsakdo nabavi.

Kot I. zvezek »Zbirke slovenskih povesti« je izšla Jos. Ogrinčeva povest »Vojnimir, ali poganstvo in krst«. Povest iz časa pokrščevanja Slovencev. Cena 60 vin. V tisku je pa in izide v najkrajšem času III. zvezek, ki bo obsegal »Vesele povesti« in sicer Jos. Jurčičevo »Pravda med bratoma« in Jakličevi dve povesti »Za možem«, »V pustiv je šla« itd.

Zbirka izhaja četrtletno in stane posamezni zvezek samo 60 vin. Ker prinaša ta zbirka najlepše povesti naših domačih pisateljev in ima izredno nizko ceno, naj si jo naroči vsaka slovenska hiša.

Ketoliška Bukvarna v Ljubljani.

Zahvala.

Za vse blage dokaze srčnega sočutja povodom boleznj in smrti naše nepozabne iskreno ljubljene sestre, tete in svakinje, gospice

Marije Pečnik

kakor tudi za mnogobrojno časteče spremstvo blage pokojne izrekamo vsem cenjenim sorodnikom prijateljem in znancom našo presrečno zahvalo.

Osobito pa se iskreno zahvaljuje gosp. c. kr. poštnemu nadzorniku Josip Floretu, vsem uradništvom zlasti gđc. kolegijam za mnogočestito spremstvo in vsem darovalcem prekrasnih vencev.

V Ljubljani, 15. aprila 1914.

Zalujoči rodbini:
Deisinger-Ljubec.

Hiša na prodaj!!

V Solkanu pri Gorici na glavnem trgu in najlepši legi je na prodaj hiša z velikim številom sob in gospodarskih prostorov pokojnega Antona Mozetiča z renomirano gostilno, prostornim vrtom in vinogradom zraven. Kdor želi to priliko v svojo srečo porabiti, naj se blagovoli ogledati pri posestniku Ivanu Oblokarju v Solkanu. 1248

Stanovanje za majev termin:

1. Stanovanje na solnčni legi s 4 sobami, poselsko in kopalno sobo in vsemi pritliklinami, z vsem komfortom opremljeno.
2. Stanovanje v pritličju na solnčni legi z 2 sobama in drugimi pritliklinami.

Naslov pove upravništvo tega lista. 1265

Prodaja se v zelo dobrem stanu

pritlična hiša

z tremi velikimi sobami eno kuhinjo, shrambo ter predstobo z dvema drvarnicama, lopo ter svinjakom, z lepimi urejenimi vrtni, katerega je 44 velikih gred priprav tudi za kakega vrtnarja. Naslov pod šifro 1000/1246 na upravništvo. 1246

Kdo rab. dobre in pristnobarvne

Zimske barhente, močne in trpežne flanele za srajce in drugo perilo

po modi, zimsko blago za dame in gospode, lanene in bombažaste kanafase, cejre, platno, in-let, brisače, rjuhe, žepne robce, kolenine in druge tkanine, naj se obrne na znano kršč. tvrdko

Jaroslav Marek, ročna tkalnica št. 45. v Bistrem pri Novem Mestu ob Met. (Češko)

Vzorci se pošiljajo zastoj in poštne prosto. V zalogi imam tudi veliko množino ostankov zimskega barhenta, flanele, kanafasa itd. in razpošiljam v zavojih po 40 m za 16 K, finejše vrste za 20 K, najfinejše vrste za 25 K franko po povzetju. Od ostankov se vzorci ne pošiljajo. Srajce iz flanele ali cejra 1 komad K 2 do K 4.

Pri naročilih zadošča navedba širine vrstu, na ramenih in dolžnost rokavov. Dopisuje se slovensko. Vsaki pošiljavi se zastoj doda stenski koledar.

Župnik

Friderik Repolusk

v St. Vidu pri Mislinjah (Štajersko) je bil edino in samo po uporabi tinkture za želodec lekarnarja Piccoli-ja v Ljubljani, Dunajska cesta, rešen želodčne bolezni, vsled katere je trpel že celih 19 let. — Steklenica 20 vin.

Naročila sprejema lekarna

G. Piccoli, Ljubljana.

677

Zidarski mojstri na Kranjskem s preizkušnjo se sprejmo kot

KOMPANJONI.

Naslovi do 25. aprila pod „Zidarski mojster“ 1274
poste restante Celje.

Pri nakupu različnega manufakturnega blaga, se blagovolite obrniti na turško

A. & E. Škabernè,

Mestni trg 10.

Na debelo in drobno!

obstoja od leta 1883.

Jedno nizke cene!

Razpis.

Za

zgradbo vodovoda Stari trg in okolica

politični okraj Črnomelj, na 178.387-90 K proračunjena dela in dobave brez naprav za dobavljanje in črpanje vode se ponovno javno razpisujejo.

Pismene vsa dela zapopadajoče ponudbe enotnih cen in na podlagi teh izračunane skupnega zneska naj se predlože do 27. aprila 1914 ob 11. uri dopoldne podpisane deželni odboru.

Ponudbe, katere morajo biti kolkovane s kolkom za 1 K, doposlati je zapečatene z napisom: »Ponudba za prevzete gradbe vodovoda Stari trg in okolica.«

Ponudbi mora biti dodana izrecna izjava, da pripozna ponudnik stavbne pogoje po vsej vsebini in da se jim brezpogojno ukloni. Navesti je tudi dobavišča cevi, armatur in cementa. Glede cevi je staviti ponudbo za Mannesmannove cevi in kot alternativo tudi za druge jeklene cevi z mufami.

Razven tega je dodati kot vadij še 5% stavbnih stroškov v gotovini ali pa v pupilarnovarnih vrednostnih papirjih po kurzni ceni, zlasti v komunalnih zadolžnicah ali zastavnih pismih kranjske deželne banke.

Deželni odbor si izrecno pridrži pravico, izbrati ponudnika ne glede na višino ponudbene cene oziroma, če se mu vidi potrebno, razpisati novo ponudbeno razpravo.

Načrti, proračun in stavbni pogoji so na ogled v deželnem stavbnem uradu, kjer se tudi dobe proti plačilu 8 K.

Od deželne odbora kranjskega

v Ljubljani, dne 11. aprila 1914.

RADIUM

STRAPAZ-IN TKANINE

tovarne B. SPIEGLER in SINOVI, Hronov

so izdelane iz najfinejše Amerike - preje ter so v lepoti in trpežnosti neprekosljive. Imajo prednost, da ostanejo v perilu snežne bele ter so znatno cenejše kot konkurenčni izdelki. Dobivajo se v poljubni širjavi in debelosti za vsakovrstno živотно ali posteljno perilo v manufakturni trgovini

J. CIUHA, LJUBLJANA, Pod Trančo.

Zahtevajte vzorce za pralno preizkušnjo.

II. ces. kr. avstrijska razredna loterija.

Velika ugodnost za dobitke.

80 000 dobitkov.

1. glavni dobitek K 300 000
2. glavni dobitek K 200.000

2 glavna dobitka	à K 100.000	1 dobitek	K 45.000
2 glavna dobitka	90.000	3 dobitki	à 40.000
2 glavna dobitka	80.000	4 dobitki	30.000
2 glavna dobitka	70.000	2 dobitka	25.000
1 glavni dobitek	60.000	16 dobitkov	20.000
2 glavna dobitka	50.000	40 dobitkov	10.000

in še mnogo drugih dobitkov.

Poleg tega premija 700 000 K. Skupna vrednost dobitkov 22,268.000 K.

1162 Cena srečkam $\frac{1}{1}$ K 40— $\frac{1}{2}$ 20— $\frac{1}{4}$ 10— $\frac{1}{8}$ 5—

Naročite takoj pri poslovalnici c. kr. razredne loterije

Leopold Strauss, Dunaj I., Helfferstorferstrasse 7.

Prodaja se radi odpotovanja

nova hiša

z vodnjakom in 2 oraloma zemlje, ob državni cesti, primerna za vsako obrt ali kakega vpokojenca. Cena nizka. — Več pove Ant. Krašovec, št. Vid pri Zatičini, Dojenjsko. 1263

1148

Modne

1914 Cefire in ripse 1914

z elegantnimi svilenimi efekti, atlas, baliste, lanen, in bombaž, konafase, rjuhe, platno, damaste, žepne robce, brisače, modrotisk, inlete, kolenine, blago za dame in gospode, blago za modroce in druge tkanine razpošilja slovita krščanska tvrdka Jaroslav Marek, ročna tkalnica št. 45, v Bistrem pri Novem mestu ob Met., Češko.

Vzorci se pošiljajo zastoj in poštne prosto. Od ostankov se vzorci ne pošiljajo. — 18 m. ostankov cefirja, prve vrste, moč. za srajce in bluze, razdelj. po 3 metre za 10 K nefranko, ali 36 metrov za 20 K franko. — 40 m ostankov cefirja, kanafasa, delena itd. lepo sortirano, prve vrste za 20 K, najfin. vrste za 25 K franko po povzetju.

To morate brati! Najboljši dokaz moje solidne trdnosti. Naročeno blago prejela, hvala za uslugo. Ob priliki bom zopet naročila, ker vidim, da dobro postrežete. Spoštovanjem Franica Knap, nadežteljeva soproga, Vrabče. — V letu 1914 nad 500 takih priznanic od Slovencev! Dopisuje se slovensko.

Pri J. Modic-u v Novi vasi pri Rakeku se sprejme

učenec

za trgovino z mešanim blagom pod ugodnimi pogoji. Več se izve pri zgornjem. 1268

Hotelska delniška družba „TRIGLAV“ v likvidaciji v Ljubljani.

Vabilo

IV. redni občni zbor

delničarjev Hotelske delniške družbe „Triglav“ v likvidaciji

ki se vrši

dne 30. aprila t. l. ob 5. uri popoldne v hotelu „Ilirija“ v Ljubljani

s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo likvidacijskega odbora o bilanci za l. 1913.
2. Poročilo nadzorstvenega sveta in sklepanje o bilanci.
3. Sklepanje o prodaji vseh družbinah objektov iz proste roke.
4. Volitev novih članov likvidacijskega odbora.
5. Slučajnosti.

Opomba: Po § 10 pravit imajo pravico glasovanja delničarji in ima vsak delničar toliko glasov, kolikor delnic poseduje. Delničarji smejo biti zastopani po oblaščenih, katerim pa ni treba, da so sami delničarji. Delnice je treba položiti najdalje 6 dni pred občinim zborom pri „Ljubljanski kreditni banki“ v Ljubljani. 1267

V Ljubljani, dne 14. aprila 1914.

Upravni svet.

Jabolka

»gambovčke« oddaja najmanj 10 kg à 20 do 30 v kilogram Franc Pogačnik v Ljubljani, Dunajska cesta št. 33. Prvo javno skladišče. 1273

Najfinejše, zajamčeno naravno, iz pasterizirane smetane izdelano

pristni, čisti planinsko cvečični

SIR

Emendolski, Grojski, Tilsitski, Edamski, Roquefort, Trapisten, Gorgonsola.

Nadalje skuto, jajca, kuhano maslo in maslo za kuhanje, pošilja vsak čas po najnižjih dnevnih cenah in poljubnih množinah zveza kranjskih mlekarov »Mlekarska zveza« v Ljubljani, Kranjsko. 3742

Slavbeno podjetje: Parketna tovarna: Strojno mizarstvo: Tesarstvo: Parna žaga:

Prevzamem javne in zasebne stavbe, železnobetonske mostove, stropce itd. — Popravila izvršujem po najnižjih cenah. — Izdelujem načrte in dajem strokovna navodila.

Velika zaloga hrastovih in bukovih deščic, katere dobavim z ali brez polaganja; prevzamem tudi popravila in polagam deščice na stara, že obstoječa tla.

Izdelujem vsa, stavbeno mizarstvo tičoča se dela, pohištvono le proti naročilu. Izvršujem tudi vsakovrstna popravila, točno povoljno in po nizkih cenah.

Prevzamem vsa v to stroko spadajoča dela, kakor napravo strešnih stolov, stropov, verand, barak, odrov itd. — Popravila izvršujem točno in solidno.

Kupujem hrastov, bukov in smrekov les in žagam hlode tudi proti plačilu. — Po železnici poslan les se dostavi na žago po lastnem industrijskem tiru z drž. kolodvora.

Ustanovljeno 1900.

V. SCAGNETTI, Ljubljana.

Telefon 299.

Tehnična pisarna: za skladiščem državnega kolodvora.

Izurjeni zastopniki

za razpošiljalnico sukna, ki obiskujejo zasebnike, se sprejmo proti visoki proviziji. Ponudbe na naslov: Mníchovo Hradišče, Češko, poštni predal 11.

Na izbiro pošilja tudi na deželo krasne **BLUZE** krila, kostume, domače obleke, moderci, perilo in vsako modno blago.

Zelo solidna M. Krištofič-Bučar
Ljubljana, Stari trg št. 9. — Lastna hiša.

Neprekosljiva v otroških oblekah in krstni opravi.

Kantina Corazza

Levade (Istra)

601

VINO

belo, črno in šiljer lastnega pridelka se pošilja po jako ugodni ceni. Za pristnost se jamči.

Pristno brnsko blago

za pomladansko in poletno sezono 1914.

Kupon 3-10 metr. dolg, za kompletno moško obleko (suknjo, hlače, telovnik) zadostno, stane le

1 kupon 7 kron
1 kupon 10 kron
1 kupon 15 kron
1 kupon 17 kron
1 kupon 20 kron

Kupon za črno salonsko obleko K 20, kakor tudi blago za površnike, turistične obleke, svileni kamgarn in blago za damske obleke, pošilja po tovarniški ceni kot realna in solidna, dobroznana

zaloga tovarniškega sukna
Siegel-Imhof Brno, Morava.

Vzorci zastoj in franko.

Vedel direktnega naročila blaga pri trdnici Siegel-Imhof iz tovarne imajo zasebniki mnogo prednosti. Vred velikega blagovnega prometa velno največja izbira povsem svežega blaga. Stalne, najnižje cene. Tudi najmanjša naročila se izvrše najskrbneje, natančno po vzorcu.

Nova hiša!

v Ljubljani blizu Trnovske cerkve se radi preselivite ceno proda, kje pove upravništvo „Slovenca“.

1087

Odda se mirni stranki lepo

stanovanje

obstoječe iz treh sob, kuhinje in pritliklin v III. nadstropju za majev-terminu. — Več se izve v Židovski ulici št. 1, I. n.

1118

Nogavice in druge pletenine, dalje perilo, ovratnike in v to stroko spadajoče blago dobite najceneje v

specialni trgovini:

A. & E. Škoberné

Mestni trg 10

Solidna postrežba

Velika izbira:

Pozor! Pozor!

Najtrpežnejše kritje sedanjosti je in ostane

zaliloški škričlj

preizkušen že nad 60 let. Hdor hoče imeti dobro in trpežno streho, naj se obrne na turak Urban Weber nasl., Zalilog, pošta Železniki.

1179

Zahtevajte vzorce! Zahtevajte vzorce!

Resnica!

1253

Iz svetovnih tovarov C. A. Greiner-ja in sinova

prob. zamaški

so najboljši in najcenejši. 1000 komadov od 90 vinarjev dalje. Naravnost iz Kremsmünstra ali po glavnem zastopstvu za vse jugoslovanske dežele

R. Jurić, Ljubljana, Gledališka ulica št. 10.

Na zasebnike se ne razpošilja.

En poskus — stalen odjemalec.

Izšel je z novostmi in najnižjimi cenami nov lepi

966

cenik s koledarjem.

Kdor kaj želi kupiti, naj ga hitro naroči, je tudi po pošti gratis.

F. ČUDEN, Ljubljana

Prešernova ulica št. 1.

Za malo denarja kupite Vašemu dečku lično obleko

„Pri Škofu“

Ljubljana, Pred Škofijo št. 3.

Cenik na zahtevo brezplačno.

1152

1196

Ponudbeni razpis.

Radi oddaje potrebnih stavbenih in rokodelskih del ter dobav

A. za zgradbo

nove cerkve v Mirni peči

z znesku za:

1. Zidarska in težaška dela brez materijala in vožnje ampak z dobavo vode za stavbo	K 22620 62
2. Betonska dela z napravo glavnih obokov iz železobetona z materijalom vred	28305.90
3. Kamnoseška dela z materijalom	163.—
4. Podobarska dela z materijalom	1005.—
5. Tesarska dela brez stavbenega lesa	2499.—
6. Krovna dela z asbestno cementno škrolo z materijalom vred	3545.—
7. Kleparska dela z materijalom	3638.38
8. Mizarska dela z materijalom	2438.40
9. Ključavničarska in kovaška dela z dobavo konstrukcijskega železja	6155.—
10. Plesarska dela z materijalom	387.60
11. Umetno zasteklenje	3691.—
12. Steklarska dela	299.50

Skupaj . . . K 74748.40

B. za

popravo stare kapelice in demoliranje stare cerkve v Mirni peči

v znesku za:

1. Zidarska in težaška dela brez materijala in vožnje ampak z dobavo vode za stavbo	K 3050.95
2. Betonska dela z materijalom	520.—
3. Tesarska dela brez stavbenega lesa	344.70
4. Krovna dela z asbestno cementno škrolo z materijalom vred	735.—
5. Kleparska dela z materijalom	580.40
6. Mizarska dela z materijalom	120.—
7. Kovaška dela z materijalom	175.—

Skupaj . . . K 5526.05

se bode vršila pismena ponudbena obravnava

dne 30. aprila 1914 ob 10. uri dopoldne

pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Rudolfovem.

Tozadevne ponudbe, ki se lahko glasijo na vsa dela ali tudi na posamezne kategorije istih, morajo biti spisane po uradnem vzorcu, kolekovane s kolkom 1 K, opremljene s pobotnico c. kr. davčnega urada v Rudolfovem, da je ponudnik položil 5% vadij v gotovini, avstrijskih vrednostnih papirjih ali vlogah na hranilnične knjižice, ter zapečatene v ovitkih, ki so označeni z napisom „Ponudba za zgradbo nove cerkve v Mirni peči“.

Ponudbe, ki bi pozneje dosele, se ne vpoštevajo.

Z delom se mora takoj po domiku, kojega odobrenje je ne glede na višino ponudbe pridržano c. kr. okrajnemu glavarstvu v sporazumu s stavbenim odborom, pričeti, in mora biti zgradba do konca oktobra 1914 spravljena pod streho in do konca septembra 1915 popolnoma dovršena.

Načrti, sumarični proračun s popisom del, splošni in posamezni stavbeni pogoji se morejo vsak dan ob navadnih uradnih urah vpogledati pri podpisnem uradu, kjer se tudi dobijo za ponudbo potrebni formularji.

C. kr. okrajno glavarstvo v Rudolfovem,

dne 4. aprila 1914.

Pozor stavbeniki!

Izgotovljene štedilnike

Pozor občinstvo!

solidno, domače delo prodaja po jako nizkih cenah

Rudolf Geyer, Ljubljana

ključavničarski mojster, Cesta na Rudolfovo železnico 10.

Priporoča tudi vsa v stroko spadajoča dela, vrtno, stopniščne in balkonske ograje, rastlinjake itd. ter vsa popravila.

1133